

NORGES HØYESTERETT

Den 21. desember 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Skoghøy, Indreberg og Bårdsen i

HR-2015-02551-U, (sak nr. 2015/2130), straffesak, anke over dom:

I.

A

(advokat Trond Pedersen Biti)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

II.

B

(advokat Trond Pedersen Biti)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Ankene gjelder lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og straffutmåling i en sak om motorferdsel i utmark og vassdrag uten tillatelse.
- (2) Østfinnmark politidistrikt utferdiget 27. februar 2014 forelegg mot A, født 00.00.1962, og B, født 00.00.1993, for overtredelse av lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven) § 12, jf. § 3. Grunnlaget for forelegget mot A var at han søndag 23. juni 2013 uten nødvendig løyve eller tillatelse hadde kjørt med traktor fra X fjellstue til innsjøen Y i Karasjok, som er en strekning på totalt 16,5 km, mens grunnlaget for forelegget mot B var at han mandag 24. juni 2013 hadde landet med sjøfly på innsjøen Y uten nødvendig løyve eller tillatelse.
- (3) Foreleggene ble ikke vedtatt, og med foreleggene som tiltalebeslutning ble saken brakt inn for Indre Finnmark tingrett, jf. straffeprosessloven § 268.

- (4) Tingretten avsa 7. januar 2015 dom med slik domsslutning:
- "1. **A, født 00.00.1962, frifinnes.**
 2. **B, født 00.00.1993, dømmes for overtredelse av motorferdselloven § 12 jf. § 3 til en bot på 10 000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager. Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på to år."**
- (5) Tingrettens begrunnelse for å frifinne A var at det hovedsakelige formålet med turen var å fiske i Y til bruk i næringsvirksomhet, og at kjøringen derfor var lovlig etter motorferdselloven § 4 første ledd bokstav c. Riktignok er det i bestemmelsen presisert at blant annet fiske ikke skal regnes som næringsvirksomhet etter bestemmelsen. Tingretten fant imidlertid at det ved tolkingen av bestemmelsen måtte legges vekt på "praksis, lokale samiske sedvaner og internasjonal urfolksrett", og at det var en utbredt lokal rettsoppfatning at "bygdefolket har en rett til nyttebasert motorferdsel i sitt nærområde". Tingretten viste også til at A hadde som biformål med turen å besøke et søskenbarn, og at motorferdselloven § 4 første ledd bokstav c også omfatter nødvendig person- og godstransport til og fra faste bosteder.
- (6) Østfinnmark politidistrikt anket til Hålogaland lagmannsrett over frifinnelsen av A og over straffutmålingen for B. Anken mot A rettet seg mot bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Også B anket til lagmannsretten. Hans anke gjaldt bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet.
- (7) Lagmannsretten avsa 16. september 2015 dom med slik domsslutning:
- "1. **A, født 00.00.1962, dømmes for overtredelse av motorferdselloven § 12, jf. § 3 til en bot på 15 000 – femtentusen – kroner, subsidiært fengsel i 30 – tredivet – dager.**
 2. **B, født 00.00.1993, dømmes for overtredelse av motorferdselloven § 12, jf. § 3 til en bot på 10 000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 20 – tyve – dager.**
 3. **Saksomkostninger pålegges verken for tingretten eller lagmannsretten."**
- (8) Lagmannsretten fant at As kjøring ikke var omfattet av unntaket i motorferdselloven § 4 første ledd bokstav c, og at han ikke ved faktisk bruk hadde "hevdet" noen rett til kjøring i strid med loven. Lagmannsretten fant heller ikke grunnlag for å tolke motorferdselloven innskrenkende av hensyn til tradisjonelle samiske rettigheter eller lokal rettsoppfatning.
- (9) A og B har anket til Høyesterett. Ankene gjelder lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen. Det anføres i korte trekk:
- (10) A har hevdet rett til motorferdsel i strid med motorferdselloven. Uansett må kjøringen være lovlig etter motorferdselloven § 4 første ledd bokstav c, da biformålet med turen var å besøke søskenbarnet. Det ble gitt dispensasjon for flyvninger med sjøfly, og dispensasjonen må forstås slik at den gjaldt det aktuelle tidspunktet. Bs landing med sjøfly var derfor lovlig. Uansett må biformålet med turen, nødvendig godstransport til en veiløs person, gjøre at landingen faller innenfor motorferdselloven § 4 første ledd. Det er ikke lagt tilstrekkelig vekt på ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter. Lagmannsretten har oversett sentrale momenter ved vurderingen. Straffen er uforholdsmessig streng.
- (11) Det er nedlagt påstand om at de tiltalte frifinnes, subsidiært at lagmannsrettens dom oppheves.

- (12) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle. Det anføres i hovedsak at lagmannsrettens dom er korrekt. As kjøring var i strid med motorferdselloven. Kjøringen kan ikke være lovlig på andre grunnlag. B er korrekt dømt. Straffutmålingen er ikke for streng.
- (13) *Påtalemyndigheten* har nedlagt påstand om at ankene nektes fremmet.
- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (15) A ble frifunnet i tingretten, og hans anke kan derfor bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem, se straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, jf. andre ledd fjerde punktum.
- (16) Det er på det rene – og ikke omtvistet – at As kjøring med traktor fra X fjellstue til innsjøen Y i Karasjok rammes av forbudet mot motorferdsel i utmark i motorferdselloven § 3. For at kjøringen skal være tillatt, må dette enten være hjemlet i lovens unntaksbestemmelser eller i generell eller individuell tillatelse etter loven.
- (17) Utvalget finner det klart at kjøringen faller utenfor unntaket i lovens § 4 første ledd bokstav c, som tillater "nødvendig person- og godstransport til og fra faste bosteder og i jordbruks-, skogbruks- og reindriftsnæring".
- (18) Det fremgår av lagmannsrettens dom at A hadde forklart for lagmannsretten at "hovedformålet med turen var å fiske og utbedre en kai ved innsjøen, men at det var naturlig samtidig å besøke søskenbarnet når han var ved vannet, blant annet siden de begge drev med fiske, og samarbeidet om blant annet uttransporten av fisken". Det fremgår imidlertid uttrykkelig av § 4 første ledd bokstav c at jakt, fangst, fiske og bærsanking ikke skal regnes som næring etter bestemmelsen. Selv om fisket ble utøvd til bruk i næringsvirksomhet, kan derfor fiskeformålet ikke gjøre kjøringen lovlig. Når det var fiske som var hovedformålet med turen, kan – som lagmannsretten har fremholdt – den omstendighet at domfelte hadde som biformål med turen å besøke en veiløs person, ikke fritta for straff. Etter dette er det ikke nødvendig for ankeutvalget å gå nærmere inn på rekkevidden av unntaket i motorferdselloven § 4 første ledd bokstav c.
- (19) Domfelte har i anken til Høyesterett lagt stor vekt på at han har hevdet rett til motorferdsel i strid med motorferdselloven, at det ved tolkingen av motorferdselloven må legges vekt på lokal sedvane, og at denne er beskyttet etter urfolkskonvensjonen. Heller ikke disse anførselene kan føre frem. Forbudet mot motorferdsel i utmark er av offentligrettslig karakter og kan ikke falle bort ved hevd. Dersom det skulle være behov for motorferdsel ved utøvelse av sedvanemessig fiske, må det i tilfelle løses ved tillatelse etter loven. Dette gjelder også ved utøvelsen av tradisjonelt samisk fiske.
- (20) Lagmannsretten har gitt en tilstrekkelig begrunnelse for domfellelsen, og ankeutvalget er også enig med lagmannsretten når det gjelder straffutmålingen.
- (21) Ankeutvalget er på dette grunnlag kommet til at As anke klart ikke vil føre frem, og at den derfor bør nektes fremmet etter straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.
- (22) B ble dømt både i tingretten og lagmannsretten, og hans anke kan derfor bare tillates fremmet dersom den gjelder spørsmål utenfor den foreliggende sak eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum.

- (23) Lagmannsretten er kommet til at B ikke hadde nødvendig tillatelse til å lande med sjøfly på innsjøen Y 24. juni 2013, og at han heller ikke hadde grunn til å tro at han hadde slik tillatelse. Denne bevisvurderingen kan Høyesterett ikke overprøve, jf. straffeprosessloven § 306 andre ledd. Utvalget kan ikke se at saken reiser spørsmål som gir grunn til å tillate anken fremmet. Etter dette tillates heller ikke Bs anke fremmet for Høyesterett.
- (24) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Ankene tillates ikke fremmet.

Hilde Indreberg
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Riktig utskrift: